

M07/COM523/EE/20160526

वेळ : 3 तास
Time : 3 Hours

गुण : 80
Marks : 80

सर्वसाधारण सूचना :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
All Questions are Compulsory.
2. प्रत्येक उप-प्रश्न पाच गुणांचा आहे.
Each Sub-question carry 5 marks.
3. प्रत्येक उप-प्रश्नांचे उत्तर 75 ते 100 शब्दांत लिहा. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर स्वतंत्र पृष्ठावर लिहावे.
Each Sub-question should be answered between 75 to 100 words. Write every questions answer on separate page.
4. 80 गुणांच्या प्रश्नपत्रिकेचे आपल्या शिक्षणक्रमाच्या संरचनेनुसार गुणांत रूपांतर करण्यात येईल.
Question paper of 80 Marks, it will be converted in to your programme structure marks.
5. प्रश्नाबाबत शंका असल्यास, इंग्रजी भाषेतील प्रश्न अधिकृत समजावा.
Incase of doubt of question, English version will be treated as final.

1. खालीलपैकी कोणतेही चार उप-प्रश्न सोडवा. Solve any **four** sub-questions.
  - अ) संशोधन म्हणजे काय ?
    - a) What is meant by 'Research'?
  - ब) संशोधनाची वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
    - b) Define the characteristics of Research.
  - क) संशोधनातील संख्यात्मक दृष्टिकोनाचे प्रकार लिहा.
    - c) What are the various types of quantitative approach in research?

- ड) 'संशोधन प्रक्रिया' थोडक्यात स्पष्ट करा.
- d) Explain in short 'Process of Research'.
- इ) संशोधन नियोजनाचे प्रकार कोणते ते लिहा ?
- e) What are the various types of research planning?

2. खालीलपैकी कोणतेही चार उप-प्रश्न सोडवा. Solve any **four** sub-questions.

- अ) संशोधन समस्या तयार करण्याचे तंत्रे कोणती ते थोडक्यात लिहा ?
- a) Which are the techniques involved in formulating a problem?
- ब) संशोधन रचनेचे वर्गीकरण करा.
- b) Give the classification of research design.
- क) संशोधन रचनेचे प्राथमिक तत्वे कोणती ते लिहा.
- c) What are the basic principles of Research Design?
- ड) प्रायोगिक रचनेचे तीन प्रकार लिहा.
- d) What are the three types of Experimental Design?
- इ) 'गृहीतके'चे वैशिष्ट्ये लिहा.
- e) Write characteristics of Hypothesis.

3. खालीलपैकी कोणतेही चार उप-प्रश्न सोडवा. Solve any **four** sub-questions.

अ) गृहीतके तपासण्याची प्रक्रिया थोडक्यात स्पष्ट करा.

a) Explain the procedure for Hypothesis testing.

ब) 'नमूना' म्हणजे काय ?

b) What is meant by 'Sampling'?

क) निरीक्षण पद्धतीचे कोणतेही पाच प्रकार लिहा.

c) Write any five types of Observation Methods.

ड) संशोधनातील सूचीचे प्रकार कोणते ते लिहा.

d) What are the types of Schedule?

इ) संशोधनातील माहिती जमा करण्याचे दुय्यम पद्धत स्पष्ट करा.

e) Explain the collection of secondary data of Research.

4. खालीलपैकी कोणतेही चार उप-प्रश्न सोडवा. Solve any **four** sub-questions.

अ) 'नमूना' पद्धतीचे फायदे लिहा.

a) What are the advantages of Sampling?

ब) 'नमूना' पद्धतीचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.

b) Explain the various types of Sampling.

- क) सहभागी निरीक्षण म्हणजे काय ?
- c) What is meant by Participant Observation?
- ड) अँट्रीव्युट्स नुसार माहितीचे वर्गीकरण करा.
- d) Define the classification of data according to attributes.
- इ) माहिती वर्गीकरणातील समस्या कोणत्या ते लिहा.
- e) What are the problems related to classification of data?

